
Dopis do ticha

„Tak toho jsem se obával,“ zamumlal do ústenky primář a přestal na chvíli pracovat. Obě ruce v rukavicích zdvihl nad okraj operační rány a vážně se díval do útrob. Mladý sekundář, který mu byl k ruce, neměl ještě tolik zkušeností, aby odhadl, co primáře zaujalo. Podíval se mu do obličeje, ale do očí mu neviděl, protože se mu v brýlích odráželo ozářené operační pole.

„Vidíte to?“ zeptal se vážně mladého kolegy a ukázal lesklým skalpelem na vlhké orgány. „Dalo se to možná předpokládat. Jenomže u tak mladé holky má takové zjištění daleko razantnější dopad. Bere to fatálněji.“

Po pravdě řečeno, doktor Jílek pořád nevěděl, co má primář Lexa na mysli. Šli přece na močový měchýř, protože plánovali úpravu v okolí ústí obou močovodů s cílem zabránit refluxu moči zpět k ledvinám. Nález, který očekávali, se potvrdil. Mladý sekundář přesně věděl, jaké kroky budou při tomto výkonu následovat, a tak také Lexa nakonec i postupoval. Vlastně by docela rád provedl ten zákrok on sám. Vždyť o co jde? Přesto raději neodpovídal a jen usilovně přemýšlel. Věděl, že primář Lexa je jako zkušený šachista, který vidí několik tahů dopředu. Jílkovo mlčení si primář vyložil snad jako zádumčivý souhlas. Upustil proto od nějakého vysvětlování. Jemu to bylo jasné.

Sledovat Lexu při práci byla radost. Jeho štíhlé prsty v operačních rukavicích pracovaly takovým způsobem, že to vzbuzovalo vědomí jistoty a klidu. V sále při jeho operacích nikdy nevládla teatrálně dramatická atmosféra, plná výkřiků a nervozity, kdy se každý, kromě operátora, bojí promluvit. Nebyl z těch, kteří popuzeně šermují instrumentáře nad stolkem nastave-

nou dlaní, z těch, kteří neustále vrtí hlavou a donekonečna si nechávají upravovat světlo. Kdepak. Nad stolem panoval klidný mír, třebaže plný soustředění. On sám připomínal stoleté, pravidelně tikající bicí hodiny. Dnes ale moc nemluvil, jako by jeho věčný optimismus zastínil mrak.

„Tak mi, Jiřinko, podejte šití.“ Teď začalo svítat i doktoru Jílkovi. „Ne, Jiřinko, dáme tam slabší. Víte, kolego, to jsou vždycky nepříjemné věci. Nepříjemné a smutné věci.“ Na chvíli se odmlčel. „Jak vidíte, a sám to jednou poznáte na vlastní kůži, kolikrát výkon samotný není tak náročný, jako potom promluvit s pacientem. Zůstane to nakonec na nás.“

Doktor Jílek se nechtěl vypyávat, raději mlčel, ale už věděl, co starému primáři běží hlavou. Ten jen bručel do ústenky, takže mu bylo rozumět každé páté slovo: „...holka jako obrázek..., jednadvacet roků... a tohle.“

Primář se snažil ránu na kůži zašít tak, aby jizva, která přece jen vždycky zůstane, byla co nejmenší. Podařilo se mu to dokonale. Do řeči mu ale nebylo, ani když si stahoval rukavice. Jakoby mimochodem prohodil:

„Půjdete jí to potom říct se mnou? Jednak uvidíte, jak těžká věc to je, a naučit se to musíte. A pak... taky u toho nechci být sám.“

Oba operatěři opustili prostory sálu a šli zapsat provedený výkon do knihy. Teprve když seděli v křeslech a primář si zapálil cigaretu, opět promluvil.

„Zapalte si taky. Kouříte vůbec?“

„Málo.“

„Tak si vezměte ode mne.“

„Děkuji, nebudu.“

Primář vyfoukl kouř a pokračoval:

„Víte, sdělit takové mladé ženě, že nejspíš nebude mít nikdy vlastní děti, to chce skutečně dobře promyslet.“ Lexa nemluvil ani tak k doktoru Jílkovi, spíš se snažil nahlas srovnat si své myšlenky. „Dítě, to je, rozumíte, pro každou ženskou naplnění a smysl života. Chlap to bere jinak. Ale taková mladá žena právě ve věku té Norbertové to vidí jako náhlou ztrátu cíle života. To je moc vážná věc. Žena je od přírody vybavena k mateřství a soustředí k tomu celý svůj vývoj i duševní zrání. V určitém věku jiné kvality života téměř nevidí. Rozumějte, kdyby se tím směrem ubíralo vyšetřování už od dětství, tak s tím nějak počítá. Teď to pro ni ale bude rána, kterou nečeká.“ Odmlčel se tak, že to vypadalo, jako by už nechtěl k tomu cokoli říct.

Dokouřil cigaretu, aniž promluvil. Mlčení narušovalo jen potichu hrající rádio a doktoru Jílkovi se rockové písničky zdály tak nepřípadné a ne-

vhodné, že chtěl vstát a rádio vypnout. Ani to se ale nějak nehodilo. Neuvědomoval si, že starý chirurg jakékoli vedlejší zvuky vůbec nevnímá. Do dveří vstoupil sálový sanitář a hlasitě rozdrtil primářovo tiché zadumání.

„Máme tu Norbertovou už odvézt na pooperační pokoj nebo se na ni ještě chcete podívat?“

Primář domáčkly uhašenou cigaretu a nepřítomně se zadíval na muže se zelenou sálovou čepičkou na hlavě.

„Je už při vědomí?“

„Tak trochu. Jako obyčejně. Klimbá.“

„Nezvrací?“

„Ne, ne, je dobrá.“

„Tak ji tam odvezte. Já se za ní přijdu za hodinu podívat. Tady s kolegou Jílkem.“

„Rozumím,“ zahučel muž a bez pozdravu odešel.

„Totiž,“ obrátil se primář na doktora Jílka, „asi vám to nemusím vysvětlovat. Mrzuté na tom je, že kdybychom to břicho neotevřeli pro tu plánovanou vesikouretrální plastiku, vůbec bychom to nevěděli a ona taky ne. Vdala by se a nějakou dobu by ji nepřekvapovalo, že nepřichází do jiného stavu. Pak by se začala pozorovat. Pár let by se na to připravovala. To je něco jiného. Jenomže takhle? A říct jí to musíme, to se nedá nic dělat.“

„Ale, pane primáři, napadá mě, že by si teď, když jí to řekneme, mohla taky myslet, ona nebo její příbuzní, že jsme jí to udělali my. Že jsme něco poškodili, nebo že se nám něco nepovedlo. Že jsme to zavinili my.“

Lexa se podmračeně otočil na Jílka.

„Ale prosím vás. Tohle mi neleží ani v patě. Já vím, že ne a tím to hasne. To je přece medicína. Má anatomický defekt, který prakticky znemožňuje, aby plod donosila. Kromě toho stojí děloha v takové retroflexi, že to samotné je problémem.“ Téměř se rozčílil. „Ona pravděpodobně nebude mít své děti, je jí jednadvacet a my dva jí to musíme říct. O to jde.“

Doktor Jílek už raději nic neříkal. Sám cítil, že je mezi nimi dvěma veliký rozdíl a Lexu v tu chvíli obdivoval ještě víc.

„Nic,“ uzavřel starý primář, „pojdte ještě na ten lipom, ten stihneme do dvanácti, pak se najíme a po obědě za mnou přijďte. Zatím si to promyslete.“

Tím, že se zvedl z křesla, zvedl i svého mladšího kolegu a šli znovu na sál.